

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф., д-р Даниела Бобева, Институт за икономически изследвания, БАН,
Научно направление 3.8 „Икономика“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по *научна специалност* „Икономика и управление“
(Икономика на отбраната и сигурността) в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Иван Василев Хиновски*

Тема на дисертационния труд:

СТРАТЕГИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ЯДРЕНАТА ЕНЕРГЕТИКА В БЪЛГАРИЯ

Научен ръководител: доц. д-р Нончо Иванов Димитров

Основание за представяне на становището: Участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 713/23.03.2023 г. на Зам-ректора по НИД на УНСС за провеждане на конкурс за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и управление (отбрана и сигурност)“ с кандидат Иван Василев Хиновски.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Национална и регионална сигурност“*, Факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по *научна специалност* 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и управление (отбрана и сигурност)“ съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №668/21.03.2021г. Обучението е осъществено в свободна форма през периода 2022-2023 г.

Познавам автора от неговите изяви като основен енергиен експерт в страната, включително и по темата за бъдещето на ядрената енергетика. С удоволствие откривам академични способности в представения дисертационен труд.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е изграден в класическа структура от три глави като съдържанието е добре балансирано между тях. Прави добро впечатление, че всяка глава завършва с изводи, което създава яснота и демонстрира фокусиране на анализа

върху основните тези. Изложението е стегнато - в рамките на 135 страници. За целите на изследването са конструирани 13 таблици и 11 фигури.

Актуалността на темата не е обоснована от автора като отделна част на дисертацията, но в съдържанието на труда важността на темата се разглежда в ретроспективен план като на всеки етап се добавят нови аргументи. Авторът свързва актуалността и с т.нар. „Зелен преход“, като дисертантът е разгледал развитието на ядрената енергетика в контекста на провеждания зелен преход като една от предпоставките за осъществяването му.

Обектът и предметът са коректно дефинирани.

Целта на изследването е амбициозна и се фокусира върху аргументацията на политика за насърчаване на ядрената енергетика в България. Изчисленията на дисертанта насочват към нарастване на дела на ядрената енергия в брутното производство на електроенергия в България до над 50% след 2050 г.

Използваната литература се състои от 47 източника, повечето от които са официални анализи и доклади, но също представени са и теоретични разработки включително с описание на методи и модели за моделиране на енергийния микс. Прави впечатление, че са проучени водещите български автори в енергийната проблематика. Цитирани са и около 10 публикации на автора и колективи.

Въпреки, че методологията не е описана в дисертационния труд, откриваме, че е приложен широк набор от научни методи. Историческият подход помага на автора да проследи развитието на концепцията и политиката в областта на ядрената енергетика; прилага се основно дедуктивен метод, което е обяснимо с богатия опит на автора и отлично познаване на темата; използвани са количествени и качествени методи; оценката на ефектите от използването на ядрени мощности е направена на основата на SWOT анализ, комбиниран с дългосрочна прогнозиране. Комплексът от методи дава възможност за едно задълбочено изследване с ясни резултати.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Научно-приложните резултати от изследването в голямата си част развиват теорията и политиката в областта на ядрената енергетика. Научното изследване разкрива в цялост многофакторната обусловеност и специфика на енергетиката и енергийния пазар, по отношение на която конвенционалните общи икономически теории се прилагат с известна условност. Особена ценност е историческият анализ на стратегиите и инвестициите в сектора, което служи като основа на солидната аргументация за бъдещето развитие в контекста на „Зеления преход“.

Интересът към темата на дисертационния труд често е свързана с неразбиране на основните категории и понятия в тази сложна материя. Дисертантът е направил кратък терминологичен речник, който ако се разшири би представлявал значим принос

както в теоретичен, включително при използването му в учебния процес в университети, така и в практико приложен план.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Съгласявам се с така дефинираните от автора приноси, които имат значителен практико-приложен характер. Някои от тях са представени по-скоро като резултати от изследването, отколкото като приноси и в този контекст биха могли да бъдат преформулирани и обобщени. Принос 7 има по-скоро частен характер.

Като принос в научно-приложен план биха могли да се представят различните сценарии за развитие на ядрената енергетика – подходящ научен подход за множеството рискове, свързани с развитието на сектора.

Приложните приноси биха могли директно да се използват за стратегически цели както и за план за действие за еманципиране на ядрената енергетика.

Особено внимание заслужават и получените отзиви от изявени представители на международни институции, академичните среди и практиката.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Публикациите на автора демонстрират едно изключително активно присъствие в академичната и обществена дискусия за ядрената енергетика. В справка за наукометричните показатели е необходимо ясно да се прецизира кои от публикациите имат академичен характер .

Показателите значително надхвърлят минималните национални изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отговоря на академичните изисквания и представя коректно дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Критични бележки:

- Въпреки, че структурата на дисертационния труд отговаря на изискванията, в него не е оформена типичната за такъв вид дисертации теоретична глава с преглед на приложимата литература. Това е свързано с недостатъчната разработеност на темата в литературата в чисто теоретичен план.

- Не е описана методологията на изследването, а тя съдържа значими теоретични приноси.
- По ясно трябва да се формулират приносите в изследването на връзката между националната и енергийната сигурност.

Някои бележки по оформлението на дисертационния труд: В някои таблици и фигури не е посочен авторът, а в повечето случаи се подразбира, че това са автори приноси. Цитиранията не са оформени според стандарта и на много места за използваните данни не са цитирани източниците. Страница 136 е поставена вероятно погрешно, тъй като представлява „Бележки“.

Справката с приносите се нуждае от прецизиране.

Тъй като голяма част от изводите в дисертационния труд вече са публикувани, което демонстрира качествата, актуалността и значимостта на изследването, препоръчвам дисертантът да разшири работата си в теоретичен план, включително като позиционира методологията си в научните изследвания по темата.

Въпроси за защитата:

1. Дефинирана е изследователската теза, според която повишаването на дела на ядрената енергетика е от стратегическо значение за устойчивостта на българската икономика. Какво би било отражението на постигането на националната цел от 50% в енергийния микс за регионалния пазар на електрическа енергия, включително в контекста на националната сигурност на страните от региона?
2. В трета глава се прави обстоен анализ на аналогични стратегии на други страни като се прави извод, че „България изостава“. Както добре знае дисертантът, повечето от амбициозните енергийни проекти, включително в изследваните страни се отлагат или не се реализират. Спрямо какво е изоставането?

8. Заключение

Дисертационният труд **съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос и отговарят на** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Дисертантът **притежава** задълбочени знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, публикации, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди на Иван Василев Хиновски образователната и научна степен**

‘доктор’ в професионално направление 3.8. Икономика. „Икономика и управление (отбрана и сигурност)“

22 май 2023 г.

Подпис:

OPINION

By: Prof., Dr. Daniela Bobeva, Institute for Economic Studies, BAS, Scientific Direction 3.8 "Economics"

Subject: Dissertation work for awarding the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Economics and Management" (Economics of Defense and Security) at UNSS.

Author of dissertation: *Ivan Vassilev Hinovski*

Dissertation topic:

STRATEGIC DEVELOPMENT OF NUCLEAR ENERGY IN BULGARIA

Scientific supervisor: Assoc. Professor, Dr. Noncho Ivanov Dimitrov

Grounds for presenting the opinion: Participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order No. 713/23.03.2023 of the Vice-Rector for Research and Development of the UNSS for conducting a competition for the acquisition of the educational and scientific degree "doctor" in professional direction 3.8. Economics, doctoral program "Economics and Management (Defense and Security)" with candidate Ivan Vasilev Hinovski.

9. Information about the PhD student

The dissertation student was trained in a doctoral program at the Department of "National and Regional Security", Faculty of "Infrastructure Economics" of the UNSS in scientific specialty 3.8. Economics, doctoral program "Economics and Management (Defense and Security)" according to the Order of the Vice-Rector for the NID of the UNSS No. 668/21.03.2021. The training was carried out in a free form during the period 2022-2023.

I know the author from his appearances as the main energy expert in the country, including on the topic of the future of nuclear energy. I am pleased to detect academic ability in the dissertation presented.

10. General description of dissertation

The dissertation is built in a classic structure of three chapters, the content of which is well balanced between them. It makes a good impression that each chapter ends with

conclusions, which creates clarity and demonstrates the focus of the analysis on the main theses. The exposition is tight - within 135 pages. For the purposes of the study, 13 tables and 11 figures were constructed.

The author has not substantiated the topicality of the research subject as a separate part of the dissertation. But in the content of the work, the importance of the topic is considered retrospectively, adding new arguments at each stage of nuclear sector development. The author connects actuality with the so-called "Green transition", as the dissertation examines the development of nuclear energy in the context of the ongoing green transition as one of the prerequisites for its implementation.

The object and subject are correctly defined.

The aim of the research is ambitious and focuses on the argumentation of a policy for the promotion of nuclear energy in Bulgaria. The dissertation's calculations point to an increase in the share of nuclear energy in the gross electricity production in Bulgaria to over 50% after 2050.

The literature used consists of 47 sources, most of which are official analyzes and reports, but theoretical developments are also presented, including a description of methods and models for modeling the energy mix. It is noteworthy that the leading Bulgarian authors in energy issues have been studied. About 10 publications of the author and collectives are also cited.

Although the methodology is not described in the dissertation, we find that a wide range of scientific methods were applied. The historical approach helps the author trace the development of nuclear power concept and policy; a deductive method is mainly applied, which can be explained by the author's rich experience and excellent knowledge of the subject; quantitative and qualitative methods were used; the assessment of the effects of the use of nuclear power is based on a SWOT analysis combined with long-term forecasting. The complex of methods enables an in-depth study with clear results.

11. Evaluation of the scientific and applied results from the dissertation

The scientific and applied results of the research largely develop the theory and policy in the field of nuclear energy. The scientific research reveals in its entirety the multifactorial conditioning and specificity of energy and the energy market, in relation to which conventional general economic theories are applied with some conditionality. Of particular value is the historical analysis of strategies and investments in the sector, which serves as the basis for a solid argument for future development in the context of the "Green Transition".

The interest in the topic of the dissertation work is often associated with a misunderstanding of the main categories and concepts in this complex matter. The dissertation student has made a short glossary of terms, which if expanded would represent a

significant contribution both theoretically, including its use in the educational process at universities, and in a practically applied plan.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

I agree with the contributions defined by the author, which have a significant practical-applied character. Some of these are presented as research findings rather than contributions, and in this context could be reformulated and summarized. Contribution 7 is more of a private nature.

As a scientific-applied contribution, the various scenarios for the development of nuclear energy could be presented - an appropriate scientific approach for the many risks associated with the development of the sector.

The applied contributions could be directly used for strategic objectives as well as an action plan for the emancipation of nuclear energy.

5. Evaluation of publications related to the dissertation

The author's publications demonstrate an extremely active presence in the academic and public discussion of nuclear energy. In the reference for scientometric indicators, it is necessary to clearly specify which of the publications are of an academic nature.

Indicators significantly exceed the minimum national requirements for awarding the educational and scientific degree "doctor".

6. Evaluation of the resume

The abstract meets the academic requirements and correctly presents the dissertation work.

5. Critical notes, recommendations and questions

Critical notes:

- Although the structure of the dissertation meets the requirements, it does not include the typical theoretical chapter with a review of applicable literature for this type of dissertation. This is related to the insufficient development of the topic in the literature in purely theoretical terms.
- The research methodology is not described, but it contains significant theoretical contributions.
- The relation between the national security and energy security needs to be more clearly spelled out.

Some notes on the layout of the dissertation: Some tables and figures are not authored, and in

most cases, it is implied that these are author contributions. The citations are not formatted according to the standard and in many places, the sources of the data used are not cited. Page 136 is probably misplaced as being "Notes."

The contribution reference needs refinement.

Since a large part of the findings in the dissertation work have already been published, which demonstrates the qualities, relevance and relevance of the research, I recommend that the dissertation student expands his work theoretically, including by positioning his methodology in the scientific research on the topic.

Questions to be answered:

1. The research thesis is defined, according to which increasing the share of nuclear energy is of strategic importance for the sustainability of the Bulgarian economy. What would be the impact of achieving the national target of 50% in the energy mix for the regional electricity market, including in the context of the national security of the countries of the region?
2. In the third chapter, a thorough analysis of similar strategies of other countries is made, concluding that "Bulgaria is lagging behind". As the dissertation student knows well, most of the ambitious energy projects, including in the studied countries, are postponed or not implemented. Against what is the lag?

7. Conclusion

The dissertation contains scientific and scientific-applied results, which represent an original contribution and meet the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ZRASRB) and the Regulations for the Implementation of ZRASRB. The dissertation student has in-depth knowledge and professional skills in Professional direction 3. 8. Economics, demonstrating qualities and skills for independent conduct of scientific research.

Due to the above, I confidently give my positive assessment of the conducted research, presented by the above-reviewed dissertation work, abstract, publications, achieved results and contributions, and I propose to the honorable scientific jury to award Ivan Vasilev Hinovski the educational and scientific degree "Doctor" in professional direction 3.8. Economy. "Economics and Governance (Defence and Security)"

22 May 2023

Signature:

